

Л. Я. Мунтян,
к. т. н., доцент, доцент кафедри гігієни, соціальної медицини,
громадського здоров'я та медичної інформатики, ЧНУ імені Петра Могили
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8456-4564>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.15.222

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

L. Muntyan,
Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Hygiene,
Social Medicine, Public Health and Medical Informatics, Petro Mohyla Black Sea National University

PUBLIC ORGANIZATIONS AND SUPPLY HEALTH CARE IN UKRAINE

У статті досліджено роль громадських організації (ГО) у забезпеченні охорони здоров'я в Україні. Проаналізовано поточний стан співпраці між ГО та державними органами в цій сфері, а також визначаються ключові виклики та перспективи розвитку даного партнерства. Слід зазначити, що громадські організації відіграють дедалі важливішу роль у системі охорони здоров'я України, доповнюючи та розширюючи можливості державних структур. Вони здійснюють різноманітну діяльність, спрямовану на покращення здоров'я населення, включаючи: адвокацію прав пацієнтів та захист їхніх інтересів; надання медичних та соціальних послуг вразливим групам населення; проведення просвітницьких кампаній та заходів з промоції здорового способу життя; участь у розробці та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я. Можна констатувати, що ефективна співпраця між ГО та державними органами влади може суттєво покращити доступність та якість медичної допомоги для населення України.

The article examines the role of non-governmental organizations (NGOs) in providing health care in Ukraine. The current state of cooperation between NGOs and state bodies in this area is analyzed, and key challenges and prospects for the development of this partnership are also determined.

It should be noted that public organizations play an increasingly important role in the health care system of Ukraine, supplementing and expanding the capabilities of state structures. They carry out various activities aimed at improving the health of the population, including: advocacy of patients' rights and protection of their interests; provision of medical and social services to vulnerable population groups; carrying out educational campaigns and activities for the promotion of a healthy lifestyle; participation in the development and implementation of state policy in the field of health care.

It can be stated that effective cooperation between NGOs and state authorities can significantly improve the availability and quality of medical care for the population of Ukraine.

The key challenges for non-governmental organizations (NGOs) in Ukraine are insufficient financing of their healthcare activities; limited access to information and resources; imperfection of the legislation regulating the activities of NGOs, as well as the weakness of coordination and cooperation between various non-governmental organizations.

However, despite some obstacles, the non-governmental organization has prospects for development: increasing funding from the state budget and from other sources; improving access to information and resources necessary for their work; improving the legislation regulating the activities of these organizations; strengthening coordination and cooperation between various organizations; increasing participation of NGOs in decision-making processes in the field of health care.

Therefore, the Ukrainian state should create favorable conditions for the development and activity of non-governmental organizations in the field of health care; organizations should combine their efforts and cooperate with each other to achieve common goals; it is also necessary to conduct a wider information campaign about the activities of NGOs and their role in the health care system of Ukraine.

Ключові слова: здоров'я, охорона здоров'я, неурядові організації, громадські організації, профілактика захворювань, оздоровлення.

Key words: health, health care, non-governmental organizations, public organizations, disease prevention, sanitation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Кожна людина прагне жити в країні, де держава гарантує кожному громадянину право на здоров'я. Здоров'я особи — це, перш за все, її власна відповідальність. Але система охорони здоров'я має забезпечити права кожного на рівні можливості для реалізації найвищого рівня здоров'я.

Охорона здоров'я в Україні, як і в багатьох інших країнах світу, стикається з низкою викликів, таких як старіння населення, зростання хронічних захворювань, дефіцит фінансування та нерівність у доступі до медичної допомоги. У цих умовах неурядові (громадські) організації (НУО) можуть відігравати важливу роль у доповненні зусиль держави та покращенні здоров'я населення.

Загалом неурядові (громадські) організації є сьогодні значущою суспільною силою. Їх діяльність охоплює практично всі галузі життя людини — екологію, економіку, політику, науку, культуру, освіту, медицину. Розгалужена мережа молодіжних, професійних, дитячих, жіночих, ветеранських, релігійних НУО створюють

основу громадянського суспільства, а також є вирішальним стабілізуючим фактором, гарантом демократичного шляху розвитку суспільства [1, с. 235; 3, с. 1].

В Україні існує багато неурядових організацій, які працюють у сфері охорони здоров'я, забезпечуючи різноманітні медичні послуги та підтримку для населення. Вони часто займаються питаннями, які можуть бути недостатньо покриті державними програмами, такими як профілактика хвороб, психічне здоров'я, догляд за вразливими групами населення тощо.

Громадські організації формують усвідомлену турботу і відповідальність кожного члена суспільства про особисте і громадське здоров'я, а також дають різноманітні інструменти впливу на владу і систему, привчають їх реагувати на потреби людей.

Неурядові організації в сфері охорони здоров'я часто співпрацюють із державними установами, що дозволяє їм більш ефективно вирішувати проблеми охорони здоров'я. Така співпраця може включати спільні проекти, обмін інформацією та ресурсами, а також участь у розробці та впровадженні державних програм.

Наприклад, НУО можуть брати участь у національних кампаніях з вакцинації, проводити спільні дослідження з державними медичними установами або допо-

магати у створенні програм профілактики захворювань. Це дозволяє максимізувати вплив на здоров'я населення та забезпечити більш широкий доступ до медичних послуг.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

На сьогоднішній день усе більше зростає число досліджень, які свідчать про позитивний вплив НУО на охорону здоров'я. Вони можуть бути ефективними в просуванні здорового способу життя, профілактиці захворювань та наданні медичної допомоги вразливим групам населення [10, с. 2; 3, с. 1].

Науковці вважають [6, с. 3], що управління багатоканальною системою охорони здоров'я, а також її реформування неможливе без активної участі представників громадськості, працівників недержавної сфери охорони здоров'я.

Як показують дослідження [5, с. 90], найбільшою міжнародною неурядовою організацією даного напрямку є Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). Головною метою цієї організації є сприяння забезпеченню охорони здоров'я населення усіх країн світу.

За словами Євгенії Кувшинової — виконавчої директорки ВБО "Конвіктус Україна", членкині керівного комітету "Партнерство зупинимо туберкульоз Україна" — громадським організаціям вдалося відпрацювати ефективні механізми взаємодії з державним сектором, стати повноцінними учасниками процесів формування національної та місцевої політики, зокрема і у сфері протидії туберкульозу, ВІЛ-інфекції/СНІДу. Неурядові організації здійснюють свою діяльність, націлену на те, аби лікування хворих на туберкульоз відбувалося на засадах дотримання прав людини, в недискримінаційній атмосфері, аби був безперешкодний доступ до сучасних препаратів та психологічної підтримки під час лікування [4, с. 2].

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

У процесі написання статті було поставлене завдання визначення ролі НУО у забезпеченні охорони здоров'я в Україні: аналізу поточного стану розвитку НУО в цій сфері, а також ключових викликів та можливостей для їх подальшого розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У системі охорони здоров'я, як показала практика, НУО відіграють різноманітну роль. Деякі з них надають прямі медичні послуги, наприклад, людям, які живуть з ВІЧ/СНІДом або туберкульозом. Інші зосереджуються на адвокації та політиці, намагаючись вплинути на державну політику в галузі охорони здоров'я. Деякі працюють над просвітою та підвищенням обізнаності з питань здоров'я, або надають підтримку хворим та їхнім сім'ям [3, с. 1; 9, с. 3].

Як уже було зазначено вище, найбільшою міжнародною неурядовою організацією даного напрямку є ВООЗ. На сьогоднішній день ВООЗ координує міжнародне співробітництво задля розвитку та удосконалення національних систем охорони здоров'я, викорінення

інфекційних захворювань, впровадження загальної імунізації, попередження та боротьби з неінфекційними захворюваннями. Пріоритетними напрямками діяльності організації визначено охорона здоров'я матері й дитини, охорона та оздоровлення навколишнього середовища, розвиток медико-біологічних досліджень, підготовка медичних кадрів, координація фармацевтичної діяльності країн-членів організації. Особлива увага приділяється санітарній статистиці [5, с. 90].

Програмна декларація Європейського регіонального бюро ВООЗ "Здоров'я-21: політики досягнення здоров'я для всіх в Європейському регіоні ВООЗ" закликає до "створення широкого громадського руху в інтересах здоров'я за допомогою творчих і новаторських, за своїм характером, партнерських зв'язків і відносин, проведення єдиної політики та керівництва з урахуванням нових реальностей, що склалися в Європі. ...з залученням неурядових організацій, громадянського суспільства та приватного сектору до планів і програм розвитку охорони здоров'я" [8, с. 3].

В Україні налічується понад 20 тис громадських організацій різного спрямування. Дослідження показують [7, с. 26], що понад тисячу з них — громадські організації людей з інвалідністю та ветеранів. До найбільших з них відносяться: Всеукраїнське громадське об'єднання "Національна Асамблея людей з інвалідністю України" (ГС ВГО НАІУ); Всеукраїнську спілку громадських організацій "Конфедерація громадських організацій інвалідів України" (ГС "ВСГО "Конфедерація ГОІ України"); Всеукраїнську спілку громадських організацій "Національний комітет з неолімпійських видів спорту інвалідів України" (ВСГО "НКНВСІУ"); Всеукраїнську Асоціацію працездатних інвалідів, Всеукраїнське об'єднання осіб з інвалідністю тощо. Ці організації узгоджують дії та консолідують громадські зусилля, спрямовані на поліпшення становища осіб з інвалідністю в Україні; сприяють захисту конституційних прав цих осіб, підвищенню їхньої ролі й соціального статусу в суспільстві; захищають спільні інтереси своїх членів із урахуванням створення умов для соціальної адаптації та інтеграції через надання послуг і проведення заходів соціального напрямку.

Нижче розглянуто основні напрямки діяльності НУО в сфері охорони здоров'я [9, с. 1-5].

1. Профілактика захворювань та освітні програми: — освіта та інформування — НУО проводять освітні кампанії, семінари та тренінги для населення з метою підвищення обізнаності про здоровий спосіб життя, профілактику інфекційних і неінфекційних захворювань; поширюють інформаційні матеріали та організують заходи, спрямовані на зміну поведінки людей;

— вакцинація та імунізація — деякі НУО проводять програми вакцинації, особливо у віддалених або важкодоступних районах. Вони співпрацюють із державними органами та міжнародними організаціями для забезпечення доступу до вакцин;

— скринінгові програми — НУО організовують скринінгові програми для раннього виявлення захворювань, таких як рак, діабет та серцево-судинні захворювання. Це допомагає в подальшому вчасно виявляти та лікувати хвороби, що може значно підвищити шанси на успішне лікування.

2. Психічне здоров'я:

— психологічна підтримка та консультування — надання безкоштовних або доступних послуг із психологічної підтримки та консультування. НУО організовують групи підтримки, кризові центри та гарячі лінії для людей, які переживають стрес, депресію, тривожні розлади або інші психічні проблеми;

— реабілітація та терапія — послуги з реабілітації для людей, які пережили травматичні події, зокрема війни, насильство або природні катастрофи. Використовуються різні методи терапії, включаючи арт-терапію, музику, спорт та інші активності;

— підтримка ветеранів — спеціалізовані програми для ветеранів війни, які потребують психологічної реабілітації та соціальної інтеграції. Ці програми можуть включати як індивідуальну, так і групову терапію, допомогу в працевлаштуванні та адаптацію до цивільного життя.

3. Допомога вразливим групам населення:

— медична допомога безхатькам — надання медичної допомоги людям без постійного місця проживання, включаючи медичні огляди, лікування гострих захворювань, вакцинацію та профілактичні заходи. Також можуть забезпечуватися базові потреби, такі як харчування та притулок;

— підтримка дітей та сиріт — програми, спрямовані на забезпечення здоров'я дітей, особливо сиріт та дітей з малозабезпечених сімей. Вони можуть включати надання медичної допомоги, психосоціальної підтримки та освітніх послуг;

— допомога літнім людям — організація медичних та соціальних послуг для літніх людей, включаючи домашній догляд, медичні огляди та забезпечення необхідними ліками. Вони також можуть проводити заходи для соціалізації та підтримки активного способу життя серед літніх людей.

4. Реабілітація та підтримка пацієнтів:

— фізична реабілітація — НУО забезпечують реабілітаційні послуги для людей з травмами, після операцій або з хронічними захворюваннями. Це може включати фізіотерапію, заняття з терапевтичного плавання, масаж та інші методи відновлення;

— соціальна реабілітація — допомога в адаптації до життя після травм або важких хвороб. Це може включати навчання новим навичкам, підтримку у працевлаштуванні та забезпечення соціальної інтеграції;

— хоспісна та паліативна допомога — НУО надають послуги хоспісної та паліативної допомоги для пацієнтів з невиліковними хворобами. Це включає медичну допомогу, знеболення, психологічну підтримку для пацієнтів та їхніх родин.

5. Пропаганда та поширення здорового способу життя (ЗСЖ) [8, с. 2—3]:

— науково-дослідна, культурно-освітня та інформаційна діяльність щодо вироблення та поширення знань щодо ЗСЖ та пропагування його переваг серед широких верств населення та конкретних цільових аудиторій, певних соціальних груп: дітей та молоді, жінок, пенсіонерів, осіб з особливими потребами;

— генерування та підтримка громадських ініціатив спрямованих на захист та зміцнення здоров'я, поширення прихильності до ЗСЖ, поліпшення стану чинників, що

безпосередньо впливають на стан здоров'я (екологічні, соціально-економічні, санітарно-гігієнічні, медичні, соціально-психологічні чинники);

— організація та проведення масових фізкультурних заходів та спортивних змагань. Налагодження роботи спортивних та оздоровчих клубів, секцій, спортмайданчиків. Безпосередня робота з впровадження різних практик ЗСЖ та активних форм проведення дозвілля;

— профілактика соціально небезпечних хвороб (туберкульоз, ВІЛ/СНІД, наркозалежність, гепатити та інші хвороби), допомога особам ураженим цими хворобами;

— профілактика та боротьба проти шкідливих звичок (вживання наркотиків та інших психоактивних речовин, алкоголю, тютюнопаління).

В Україні є багато прикладів успішної роботи ГО в сфері охорони здоров'я:

— Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом успішно лобювала уряд за розширення доступу до антиретровірусної терапії;

— асоціація "Пацієнти України" працює над покращенням якості та доступності медичної допомоги для пацієнтів;

— Український фонд боротьби з туберкульозом надає допомогу хворим на туберкульоз та їхнім сім'ям;

— ГО "Батьки за вакцинацію" — відстоює право українців не хворіти на грип, просуває ідею вакцинації проти грипу;

— програма "Молодь за здоров'я" — даний проект підтримується декількома неурядовими організаціями. Він надає молоді інформацію та ресурси для підтримки здорового способу життя; включає тренінги, спортивні заходи та психологічну підтримку;

— ініціатива "Допоможемо разом" — дана програма спрямована на підтримку людей з інвалідністю, забезпечуючи їм доступ до реабілітаційних послуг, медичного обладнання та спеціалізованих консультацій;

— партнерство "Зупинимо ТБ. Україна" — місією даної організації є сприяння впровадженню ефективних підходів до подолання епідемії туберкульозу та забезпечення доступу до ефективної діагностики та успішного лікування кожному пацієнту; зупинення передачі туберкульозу та поширення пов'язаних з ним хвороб; зменшення соціальних та економічних збитків, спричинених туберкульозом в Україні; запобігання проявам дискримінації стосовно хворих на туберкульоз та людей, які постраждали від нього. Метою діяльності організації є об'єднання зусиль членів Партнерства задля ефективного подолання епідемії туберкульозу в Україні до 2030 року, як це передбачено в рамках Цілей сталого розвитку ООН та Стратегії ВООЗ боротьби з туберкульозом;

— громадська організація Технопарк "Центр Медичних Інновацій" — була створена у 2020 р., щоб формувати креативний простір інноваційної активності у сфері медицини, який би поєднував потенціал університетів, медичних закладів, бізнесу, влади та інвесторів [11, с. 1]. На даний час організація займається волонтерськими проєктами з метою допомогти як військовим на передовій, так і цивільним українцям, які в умовах війни перебувають у скрутному становищі;

— ГО "In Touch Ukraine Foundation" — із початком вторгнення російських загарбників на територію України метою роботи даної громадської організації є допомога цивільним людям, що постраждали від воєнних дій. Ця організація була створена у 2022 р. На даний час нею реалізуються проєкти: "Психосоціальна допомога та підтримка вагітних і породіль", "Простори психологічної підтримки. Як зберегти ментальне здоров'я під час війни", "Мобільні медичні команди" (безкоштовні медичні послуги для відділених громад Житомирщини), патронаж дітей від 0 до 3-х років, комплексна підтримка дітей Житомирщини [2, с. 1].

У Миколаєві також працює декілька неурядових організацій, які спеціалізуються на охороні здоров'я. Ось деякі з них:

— "Червоний Хрест Миколаєва" — ця організація надає медичну та гуманітарну допомогу, проводить курси першої допомоги, а також реалізує програми профілактики захворювань;

— "Фонд громади Миколаєва" — працює над підвищенням якості життя мешканців міста, включаючи програми з охорони здоров'я та профілактики різних захворювань;

— "Асоціація медичних сестер Миколаєва" — організація, яка підтримує професійний розвиток медичних сестер та впроваджує програми з покращення медичного обслуговування в регіоні;

— "Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді" — надає широкий спектр послуг, включаючи психологічну підтримку та медичну допомогу для вразливих груп населення;

— проєкт "Здорове серце" — ця ініціатива, реалізована однією з миколаївських НУО, спрямована на підвищення обізнаності про серцево-судинні захворювання та профілактичні заходи. Вона включає освітні семінари, безкоштовні медичні огляди та консультації лікарів.

На жаль ГО в Україні стикаються з низкою викликів, таких як дефіцит фінансування, обмежений доступ до ресурсів, складність бюрократичних процедур тощо. Однак існує також багато можливостей для розвитку ГО в цій сфері. Зокрема, зростає визнання важливості ролі громадських організацій в системі охорони здоров'я, як з боку уряду, так і з боку міжнародних донорів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже можемо констатувати, що громадські організації відіграють важливу роль у забезпеченні охорони здоров'я в Україні. Вони доповнюють зусилля держави та покращують рівень здоров'я населення, надаючи прямі медичні послуги, ведучи адвокаційну діяльність, просвічуючи населення та надаючи підтримку хворим. Їх діяльність значно покращує якість життя багатьох людей та сприяє загальному підвищенню рівня здоров'я населення. Існує багато прикладів успішної роботи НУО в цій сфері. Незважаючи на наявні виклики, існує також багато можливостей для розвитку НУО в Україні.

Однак попри значні успіхи, неурядові організації в Україні стикаються з низкою викликів:

— фінансування — багато НУО залежать від грантів та пожертвувань, що може бути нестабільним джере-

лом фінансування. Це обмежує їх можливості в довгостроковому плануванні та реалізації проєктів;

— бюрократія — співпраця з державними установами іноді ускладнюється через бюрократичні перешкоди та тривалі процедури узгодження;

— відсутність кваліфікованих кадрів — для реалізації багатьох проєктів потрібні висококваліфіковані фахівці, яких не завжди вистачає в неурядовому секторі.

Незважаючи на перелічене вище, перспективи розвитку НУО в сфері охорони здоров'я залишаються оптимістичними. Зростає визнання важливості їх ролі у суспільстві, що сприяє залученню нових партнерів та інвесторів. Технологічний прогрес також відкриває нові можливості для реалізації проєктів, таких як телемедицина, електронні медичні записи та онлайн-консультації.

Із підтримкою держави, міжнародних партнерів та суспільства, ці організації можуть і надалі розширювати свій вплив та успішно вирішувати найактуальніші проблеми охорони здоров'я в Україні.

Література:

1. Арабаджієв Д. Вплив громадських організацій на сучасне українське політичне поле / Дмитро Арабаджієв // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. Випуск 6(68). С. 233-241 [Електронний ресурс]. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/arabadzhyev_vplyv.pdf

2. ГО "In Touch Ukraine Foundation" [Електронний ресурс]. URL: https://www.intouchukraine.com/uk/?https://www_intouchukraine_com/uk/simple-contact-us-page/&gad_source=1&gclid=CjwKCAj-wjqWzBhAqEiwAQmtgT8n0inDhf-PJFPwZ33-RX3XW_QMY6JAyUw9aaYmd4h-OUspEspBizIRo-CeEwQAVd_BwE

3. Громадські організації та їх роль в житті суспільства / Володимир Білецький [Електронний ресурс]. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/913eae92-6172-4c73-a572-5d13af447602/content>

4. Ефективна відповідь на епідемію туберкульозу в Україні: об'єднання зусиль держави та громадських організацій / Євгенія Кувшинова [Електронний ресурс]. URL: <https://www.convictus.org.ua/efektivna-vidpovid-na-epidemiyu-tuberkulozu-v-ukra%D1%97ni-obyednannya-zusil-derzhavi-ta-gromadskikh-organizacij/>

5. Загороднєва О. В., Пономарьова Л. І. Роль Всесвітньої організації охорони здоров'я у вирішенні міжнародних проблем громадського здоров'я: історія, сучасність та перспективи розвитку / О. В. Загороднєва, Л. І. Пономарьова // Актуальні проблеми сучасної медицини. Випуск 7, 2021, С. 89—97. DOI: <https://doi.org/10.26565/2617-409X-2021-7-10>

6. Загородній В. В. Спільна діяльність органів державної влади і громадських організацій — успішне впровадження ОМС // За матеріалами Науково-практичної конференції "Проблеми вдосконалення та систематизації законодавства України в галузі охорони здоров'я" 29.10.2002 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://forinsurer.com/public/03/04/28/431>

7. Каштан С., Кравченко О. Що можуть зробити громадські організації у сфері надання соціальних послуг

людям з інвалідністю? (на прикладі "Конфедерації громадських організацій інвалідів України") / Сергій Каштан, Оксана Кравченко. С. 24-33 DOI: <https://doi.org/10.33287/11210>

8. Опалько Ю. В. Роль громадських об'єднань та рухів в утвердженні здорового способу життя: напрями оптимізації взаємодії з органами державної влади. Аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень. Відділ стратегій розвитку громадянського суспільства. 2013 [Електронний ресурс]. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/rol-gromadskikh-obednan-ta-rukhi-v-utverdzhenni-zdorovogo>

9. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки. Указ Президента України № 487/2021 від 7.09.2021 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>

10. Роль громадських організацій у відстоюванні права на здоров'я українців / Тимофій Бадіков. Голова правління ГО "Платформа Здоров'я", 2017 [Електронний ресурс]. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/badikov/5a2faa7cd2c1e/>

11. Технопарк. Центр медичних інновацій. Громадська організація [Електронний ресурс]. URL: https://www.medtechnopark.com.ua/?gad_source=1&gclid=CjwKCAjwjQWzBhAqEiwAQmtgT2EFpPz-zFtkflrfIUaoUuk7fyqFthywo6FcOGZE3JIC6pJVRim5o-NR0Ce9gQAvD_BwE

References:

1. Arabadzhyiev, D. (2018), "The influence of public organizations on the modern Ukrainian political field", *Naukovi zapysky IPIEND im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy*, vol. 6 (68), pp. 233—241, available at: https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/arabadzhyev_vplyv.pdf (Accessed 18 June 2024).

2. HO "In Touch Ukraine Foundation" (2024), available at: https://www.intouchukraine.com/uk/?https://www.intouchukraine.com/uk/simple-contact-us-page/&gad_source=1&gclid=CjwKCAjwjQWzBhAqEiwAQmtg-T8n0inDhf-PJFPwZ33RX3XW_QMY6JAyUw9aaYmd4h-OUspEspBizlRoCeEwQAvD_BwE (Accessed 18 June 2024).

3. Biletskyi, V. (2013), "Public organizations and their role in society", available at: <https://repository.kpi-kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/913eae92-6172-4c73-a572-5d13af447602/content> (Accessed 18 June 2024).

4. Kuvshynova, Y. (2024), "Effective response to the tuberculosis epidemic in Ukraine: combining the efforts of the state and public organizations", available at: <https://www.convictus.org.ua/efektivna-vidpovid-na-epidemiyu-tuberkulozu-v-ukra%D1%97ni-obyednannya-zusil-derzhavi-ta-gromadskix-organizacij/> (Accessed 18 June 2024).

5. Zahorodnieva, O.V. and Ponomarova, L.I. (2021), "The role of the World Health Organization in solving international public health problems: history, modernity and development prospects", *Aktualni problemy suchasnoi medytyny*, vol. 7, pp. 89—97. DOI: <https://doi.org/10.26565/2617-409X-2021-7-10>

6. Zahorodnii, V. (2002), "Joint activity of state authorities and public organizations — successful implementation of local government", *Naukovo-praktychna konferentsiia "Problemy vdoskonalennia ta systematyzatsii zakonodavstva Ukrainy v haluzi okhorony zdorovia"* [Based on the materials of the Scientific and Practical Conference "Problems of Improving and Systematizing the Legislation of Ukraine in the Field of Health Care"], available at: <https://forinsurer.com/public/03/04/28/431>

7. Kashtan, S. and Kravchenko, O. (2023), "What can public organizations do in the field of providing social services to people with disabilities? (on the example of the "Confederation of Public Organizations of Disabled People of Ukraine")", pp. 24—33. DOI: <https://doi.org/10.33287/11210>

8. Opalko, Yu. (2013), "The role of public associations and movements in establishing a healthy lifestyle: directions for optimizing interaction with state authorities. Analytical note", available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/rol-gromadskikh-obednan-ta-rukhi-v-utverdzhenni-zdorovogo> (Accessed 19 June 2024).

9. President of Ukraine (2021), Decree "About the National Strategy for Promoting the Development of Civil Society in Ukraine for 2021—2026", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (Accessed 19 June 2024).

10. Badikov, T. (2017), "The role of public organizations in defending the right to health of Ukrainians", available at: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/badikov/5a2faa7cd2c1e/> (Accessed 19 June 2024).

11. Tekhnopark (2024), available at: https://www.medtechnopark.com.ua/?gad_source=1&gclid=CjwKCAjwjQWzBhAqEiwAQmtgT2EFpPz-zFtkflrfIUaoUuk7fyqFthywo6FcOGZE3JIC6pJVRim5o-NR0Ce9gQAvD_BwE (Accessed 19 June 2024).

Стаття надійшла до редакції 09.07.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663